

700.000 EURO EXTRA VOOR PSYCHOSOCIAAL ONDERZOEK: TWEEDE PROJECTOPROEP BEVESTIGT DE DRINGENDE NOOD AAN ACTIE

Twee jaar geleden kondigden we met veel enthousiasme onze allereerste projectoproep aan, specifiek gericht op psychosociaal onderzoek naar de ziekte van Alzheimer en verwante aandoeningen. Dit jaar herbevestigen we ons engagement voor dit essentiële onderzoeksdomein. We investeren bijna 700.000 euro in 11 psychosociale onderzoeksprojecten.

Deze tweede oproep bevestigt niet alleen de relevantie van onze aanpak, maar ook de groeiende urgentie om concrete oplossingen te ontwikkelen die het leven van mensen met dementie, hun mantelzorgers en professionele zorgverleners merkbaar verbeteren.

Een structurele oproep, want de noden zijn enorm

In België leven momenteel meer dan 220.000 mensen met dementie en dit aantal zal met 20% stijgen tegen 2033. Hierdoor hebben onze zorgsystemen, die nu al onder zware druk staan, innovatieve, concrete en betrouwbare oplossingen nodig. Zo kunnen ze op lange termijn passende en waardige ondersteuning aanbieden.

Psychosociaal onderzoek is essentieel om de psychologische en sociale impact van dementie beter te begrijpen. Hierdoor kunnen we strategieën ontwikkelen die de levenskwaliteit van mensen met dementie en hun mantelzorgers verbeteren.

Een wetenschappelijke adviesraad voor dementieonderzoek

Om de kwaliteit, relevantie en impact van de gesteunde projecten binnen deze oproep te garanderen, hebben we onze wetenschappelijke raad voor psychosociaal onderzoek vernieuwd en versterkt.

Deze raad bestaat uit negen experts uit het werkveld, actief in uiteenlopende omgevingen: thuiszorg, woonzorgcentra en ziekenhuizen.

Na een grondige analyse van 31 kandidaturen selecteerde de raad 11 vernieuwende projecten. Ze werden gekozen op basis van hun vermogen om concrete en duurzame antwoorden te bieden die het dagelijks leven van mensen met dementie en hun naasten verbeteren.

Bergen - uitreiking van de psychosociale grants.

11 projecten die dankzij u het dagelijks leven van mensen met dementie kunnen veranderen

Deze projecten behandelen uiteenlopende thema's: ondersteuning van mantelzorgers, aanpak van gedragsproblemen, bestrijding van sociaal isolement, aanpassing van leefomgevingen en gebruik van ondersteunende technologieën.

Dankzij een totale financiering van 700.000 euro kunnen deze initiatieven worden gerealiseerd en op korte termijn effect hebben in de praktijk.

Elk project is een stap naar een betere levenskwaliteit, warmere zorg en een meer inclusieve samenleving.

Zonder uw trouwe en betrokken steun zou dit allemaal niet mogelijk zijn.

Een oprechte dankuwel!

DE WETENSCHAPPELIJKE ADVIESRAAD VOOR PSYCHOSOCIAAL DEMENTIEONDERZOEK:

Pr. Jan Steyaert,
Expertisecentrum Dementie
Vlaanderen

Kristine Kloeck,
Mantelzorger

Caroline Guffens,
Codirectrice en medeoprichter
van de vzw Le Bien Vieillir.

Dr. Eric Salmon,
Neuroloog en emeritus hoog-
leraar Universiteit van Luik

Tomas Lambrecht,
Blikopener Gezondheid
en Zorg

Liesbeth Zeegers,
Zorgverantwoordelijke
van Familiehulp

Philippe Meeus,
Uittredend voorzitter Alzheimer
Belgique en ergotherapeut

Hilde Vanderlinden,
Psycholoog en referentie-
persoon dementie

Pr. Isabelle De Brauer,
Afdelingshoofd in het
ziekenhuis Saint-Luc

Dankzij uw steun kunnen wij dit jaar
11 psychosociale onderzoeksprojecten
financieren voor een totaal van

€ 700.000

Geselecteerd op basis van hun potentiële impact, richten deze projecten zich op het verbeteren van de levenskwaliteit van mensen met de ziekte van Alzheimer of een verwante aandoening, én van hun naasten, door in te spelen op de behoeften van zowel mensen met dementie als mantelzorgers.

DE BUDGETTEN VOOR PSYCHOSOCIALE ONDERZOEKSPROJECTEN ZIJN DOORGAANS BESCHIEDENER OMDAT ZE AFHANKELIJK ZIJN VAN KWALITATIEVE, MINDER KOSTBARE METHODES. ELKE BEURS WORDT AANGEPAST AAN DE SPECIFIEKE BEHOEFTE VAN DE PROJECTEN, VASTGESTELD DOOR DE ONDERZOEKERS EN ONZE EXPERTS, OM DE EFFECTIVITEIT TE MAXIMALISEREN.

Maaltijdbegeleiding bij personen met dementie: ontwikkeling van narratief educatief materiaal met en voor mantelzorgers

Ida Walgraef en
Anja Huion

HO Gent

→ **€ 55.385**

→ Personen met dementie kampen vaak met voedingsproblemen zoals verminderde eetlust, slikproblemen of het niet herkennen van voedsel. Dit verhoogt het risico op ondervoeding, gewichtsverlies en infecties met negatieve gevolgen voor hun gezondheid en levenskwaliteit. Zowel thuiswonende als residentieel verblijvende ouderen met dementie lopen een hoog risico op malnutritie. Mantelzorgers kunnen een belangrijke rol spelen in de maaltijdbegeleiding, maar ervaren vaak stress en een gebrek aan ondersteuning. Daarom is er nood aan educatief materiaal dat hun kennis en vaardigheden versterkt. Storytelling blijkt een effectieve methode om complexe informatie toegankelijk te maken en bruikbare tips aan te reiken. Dit onderzoek bundelt bestaande kennis over maaltijdzorg bij dementie, aangevuld met ervaringen van mantelzorgers en personen met dementie en inzichten van professionals uit het werkveld. **De resultaten worden gebundeld in een rapport en vertaald naar educatief materiaal in een format dat mee wordt bepaald door de deelnemers zelf.**

Wilsbekwaamheid in de zorgpraktijk. De mogelijkheden vanuit medisch, juridisch en levensbeschouwelijk oogpunt

Niels de Nutte en
Adelheid Rigo

Odisee Hogeschool

→ **€ 50.000**

→ Wilsbekwaamheid vaststellen bij mensen met dementie is complex door medische, juridische en levensbeschouwelijke uitdagingen. Cognitieve achteruitgang maakt het lastig om het juiste moment te bepalen waarop iemand niet langer wilsbekwaam is. Artsen moeten zorgvuldig inschatten of iemand informatie nog kan begrijpen, maar dit blijft moeilijk, zeker bij milde vormen van dementie. Juridisch spelen wetgeving rond zorgvolmacht en patiëntenrechten een rol, die soms conflicteren. Levensbeschouwelijk roept het respecteren van autonomie ethische vragen op, vooral als eerdere wensen van de persoon moeilijk uitvoerbaar worden door de ziekte. Familie en zorgverleners balanceren tussen respect voor autonomie en bescherming. **In dit project ontwikkelen Niels en Adelheid praktische kaders om professionals te ondersteunen bij het omgaan met wilsbekwaamheid in medische, juridische en levensbeschouwelijke contexten.** Met de expertise van o.a. dr. Frank Schweitser en werkveldpartners worden de inzichten vertaald naar opleidingen voor o.a. gerontologen, artsen en LEIF-consulenten (LevensEinde InformatieForum).

Persoonsgerichte educatie in de praktijk van gezondheidszorgopleidingen

Patricia De Vriendt en
Ine Declercq

Vrije Universiteit Brussel

→ €51.884

→ Door de vergrijzing neemt het aantal personen met dementie toe. Dit vraagt om goed opgeleide zorg- en welzijnsprofessionals. Zij moeten niet alleen technisch onderlegd zijn, maar ook menselijk en respectvol omgaan met zorgvragers. Persoonsgerichte zorg wordt gezien als de gouden standaard, waarbij de persoon centraal staat en rekening wordt gehouden met psychologische, sociale en emotionele behoeften. Opleidingen spelen een cruciale rol in de kwaliteit van zorg. Het is belangrijk dat toekomstige professionals bewust zijn van hun unieke behoeften. Hoewel er initiatieven zijn om persoonsgericht zorg in opleidingen te integreren, blijkt uit onderzoek dat studenten nog te weinig kennis hebben over veroudering en dementie. Dat gaat vaak gepaard met negatieve vooroordelen. **In dit project willen Patricia en Ine een beter zicht krijgen op hoe en in welke mate onderwijs over dementie in zorg- en welzijnsopleidingen is geïntegreerd en willen ze Good Practices opsporen. Zo willen ze een implementatieplan ontwikkelen met concrete tips en handvaten om persoonsgerichte zorg te integreren in de opleidingen.**

Samen naar meer aandacht voor psychologische veiligheid bij personen met dementie in het ziekenhuis

Katrin Gillis en
Elisabeth Croonenberghs

Odisee Hogeschool

→ €50.000

→ Een ziekenhuisopname is een stressvolle gebeurtenis voor een persoon met dementie. Als iemand met dementie niet begrijpt wat er rondom hem of haar gebeurt, voelt een opname al snel bedreigend aan. Dat kan leiden tot angst, boosheid, roepen of het weigeren van zorg. Sommigen proberen zelfs uit de situatie te ontsnappen, lopen weg of trekken katheters uit. In het belang van de fysieke veiligheid wordt daarom vaak kalmerende medicatie voorgeschreven of wordt de persoon fysiek beperkt in zijn of haar bewegingsvrijheid. Zorgverleners gaan hierbij voorbij aan de onderliggende behoefte die personen met dementie hebben: de nood om zich psychologisch veilig te voelen. **Met dit onderzoek willen Katrin en Elisabeth samen met zorgverleners en naasten van personen met dementie op zoek gaan naar mogelijkheden om betere, voor iedereen veilig aanvoelende dementiezorg te geven, ook als een ziekenhuisopname onafwendbaar is.**

Ontwikkeling van educatief en vormingsmateriaal op basis van de onderzoeksresultaten van het project: "Onderzoek naar de besluitvormingsmechanismen door en voor personen met cognitieve beperkingen in een woonzorgcentrum"

César Meuris, Caroline Guffens en Claire Rommelaere

HERS en UNamur

→ Dementie wordt nog te vaak gezien als een onomkeerbaar verlies. Daardoor vergeten we wat er wél blijft: het vermogen om te voelen, te begrijpen... en om zelf beslissingen te nemen. De onderzoekers willen met dit project, uitgevoerd in samenwerking met zes woonzorgcentra in Wallonië en Brussel, beter begrijpen hoe mensen met cognitieve stoornissen toch betrokken kunnen blijven bij beslissingen die hen aanbelangen, zelfs binnen een

Road To 2050: Realistische Ondersteuning voor Alzheimer en Dementiezorg door Technologie en Optimalisatie richting 2050

Justine Schramme,
Ruben Vanbosseghem en
Elise Cornelis

Artevelde-
hogeschool

Dit project wordt mogelijk gemaakt dankzij de steun van de Nationale Bank van België, waarvoor we oprecht dankbaar zijn.

→ €99.593

→ In dit project onderzoeken Justine, Ruben en Jolien hoe technologie kan bijdragen aan een betere personeelsinzet en meer persoonsgerichte zorg voor mensen met dementie. Het team analyseert werkprocessen in de huidige dementiezorg om knelpunten en kansen, zoals taakverdeling en technologische ondersteuning, in kaart te brengen. Door literatuuronderzoek en praktijkstudies worden bestaande technologieën geëvalueerd op hun effectiviteit, kostenefficiëntie en haalbaarheid. Inspirerende internationale en lokale voorbeelden worden verzameld en getest in de praktijk via proeftuinen. In deze proeftuinen wordt een community of practice opgezet om kennis en ervaringen uit te wisselen. **De opgedane inzichten leiden tot een impactanalyse en een toekomstgericht zorgmodel voor 2050 met aandacht voor ethische en persoonsgerichte toepassingen. De resultaten worden breed gedeeld via een projectwebsite, publicaties, sociale media en evenementen.** Zo krijgen zorgorganisaties en beleidsmakers concrete handvaten voor een duurzame en technologisch ondersteunde dementiezorg.

Kosten van de huidige en toekomstige formele en informele dementiezorg in België

Masja Schmidt

Sciensano, Dienst
Gezondheidsinformatie

→ €94.002

→ Het aantal mensen met dementie in België is hoog en zal de komende decennia sterk stijgen. Dit verhoogt de nood aan professionele én informele zorg. Het project van Masja brengt de kosten voor de zorg in kaart. Daarbij worden de medische kosten van terugbetaalde en gereguleerde zorg én de kosten van mantelzorg berekend. Dit gebeurt via statistische analyses, expertbevragingen en een online survey bij mantelzorgers. De kosten per persoon worden vervolgens vermenigvuldigd met prevalentiegegevens tot 2070 om de totale zorgkosten te schatten. **Deze inzichten zijn essentieel voor beleidsmakers om toekomstige zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Daarnaast kunnen die inzichten ook preventieve investeringen stimuleren.** Door het onderzoek te koppelen aan de Belgische ziektebelastingstudie, kunnen de gegevens regelmatig worden bijgewerkt en duurzaam worden ingezet voor beleid.

vaak beperkend institutioneel kader. **Dankzij de toegekende financiering zal het team concrete hulpmiddelen ontwikkelen voor zorgprofessionals en naasten: een geïllustreerde gids, educatief materiaal, opleidingsinstrumenten... Alles met het doel om autonomie in het dagelijks leven daadwerkelijk mogelijk te maken.**

Eenzaamheid bij mantelzorgers voor personen met dementie: naar een meer gedragen ondersteuning

Hannelore Stegen en
Monica Wouters

Thomas More Kempen vzw

→ €44.377

→ Mantelzorgers van personen met dementie dragen een zware zorglast, wat vaak leidt tot een verhoogd risico op eenzaamheid. Er is al veel aandacht voor de impact van dementie op patiënten, maar de ervaring van mantelzorgers blijft onderbelicht. Eenzaamheid heeft niet alleen een emotionele impact, maar tast ook de mentale en fysieke gezondheid aan. In dit onderzoek focussen Hannelore en Monica op het risico op eenzaamheid bij mantelzorgers in Vlaanderen. Ze brengen hun noden in kaart en vertalen die naar concrete aanbevelingen voor praktijk en beleid. Via literatuuronderzoek, data-analyses en focusgroepen met mantelzorgers en het werkveld worden inzichten verzameld. De resultaten leveren waardevolle handvatten op voor betere ondersteuning. **De output bestaat uit een onderzoeksrapport, een beleidsnota, toegankelijke factsheets, persona's voor praktijkgebruik en een slot-event waar de bevindingen breed worden gedeeld om echte verandering te stimuleren.**

WeersTand: Een blended learning om zorgpersoneel te leren omgaan met weerstand tijdens mondzorg vanuit een bio-psycho-sociaal perspectief

Leia Vrancken

Hogeschool UCLL
Research & Expertise

→ €46.101

→ Mondhygiëne bij personen met dementie is vaak ondermaats. Dat komt deels door hun zorgafhankelijkheid, maar ook door weerstand die zij vertonen tijdens mondzorg. Die weerstand veroorzaakt stress bij zorgverleners en leidt er vaak toe dat mondzorg vroegtijdig wordt stopgezet. Nochtans is goede mondzorg cruciaal om pijn, ondervoeding, lichamelijke aandoeningen en verlies van zelfvertrouwen te voorkomen. Bovendien brengt het behandelen van vermijdbare mondaandoeningen extra kosten met zich mee. Vlaamse zorgverleners missen momenteel de nodige vaardigheden om met die weerstand om te gaan. **De UCLL ontwikkelde een blended leertraject dat zorgverleners hierin ondersteunt, gebaseerd op een biopsychosociaal model.** Met dit project wil Leia de implementatie versterken via een stakeholderanalyse, methodieken die implementatie ondersteunen en een plan om het traject breed te verspreiden binnen de zorgsector.

Van leslokaal naar werkvloer: hoe studenten voorbereiden op een brede visie op dementiezorg?

Jana Verstraete en
Lode Vermeersch

HIVA – KU Leuven

→ €49.999

→ De kijk op dementiezorg is de afgelopen decennia sterk geëvolueerd: van een puur medische benadering naar een holistische visie met aandacht voor sociaal burgerschap en persoonsgerichte zorg. Persoonsgerichte zorg plaatst de noden, voorkeuren en mogelijkheden van personen met dementie centraal. Jana en Lode onderzoeken in hoeverre de brede zorgvisie geïntegreerd is in Vlaamse zorgopleidingen en hoe studenten worden klaargestoomd om die visie toe te passen tijdens hun stages. Ze analyseren curriculaire documenten en interviewen studenten en stagebegeleiders om in kaart te brengen hoe de principes van persoonsgerichte zorg aan bod komen en in welke mate studenten zich hierin ondersteund voelen. Een 'practitioner inquiry' helpt verklaren waarom de visie soms wel en soms niet aansluit bij de praktijkervaring. **De inzichten worden teruggekoppeld naar opleidingen en stageplekken, met als doel betere afstemming tussen theorie en praktijk. Zo werken we aan duurzame, dementiekundige zorgprofessionals die klaar zijn voor de toekomst.**

Gedragsstoornissen bij matige tot ernstige alzheimer verminderen door de studie van uitvoerende functies in spontane taal binnen verschillende emotionele contexten

Laurent Lefebvre, Isabelle Simoes
Loureiro en Chiara Vantwembeke

UMons

→ €100.051

→ Ongeveer 90% van de mensen met de ziekte van Alzheimer ontwikkelt gedragsproblemen zoals agitatie, agressie of verwarring. Laurent en zijn team onderzoeken een vernieuwende piste: emoties beter inzetten in de communicatie om deze gedragsstoornissen te verzachten. Dankzij de toegekende financiering zal het onderzoeksteam een AI-ondersteund hulpmiddel ontwikkelen dat het spontane taalgebruik van mensen met dementie analyseert. Zo willen ze beter begrijpen welke cognitieve vaardigheden bij de persoon met dementie nog aanwezig zijn en hoe emoties hun manier van communiceren beïnvloeden. **Het uiteindelijke doel? Een eenvoudige, gratis en praktisch bruikbare gids creëren voor mantelzorgers en professionals. Zo willen ze de communicatie op een zachtere, effectievere en menselijkere manier toepassen.**

Bourgetlaan 42 bus 6 • 1130 Brussel • 02 424 02 04

Al uw Giften aan de Stichting Alzheimer Onderzoek zijn fiscaal aftrekbaar vanaf €40 en dit tot maximum 45%!

Ver. Uitg.: Joost Martens • Stichting Alzheimer Onderzoek • Bourgetlaan 42 bus 6 • 1130 Brussel

© SAO/FRA 2025. Alle rechten voor reproductie door eender welk procédé, op de vertaling en de adaptatie zijn voorbehouden in alle landen, behalve met uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.